

Armando Vidal

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

SVMARI

Parlant amb En Joaquim Serra, per J. Puig Pujades. — Els nostres compositors;
Retrats: Juli Garreta, per Ernest Albert i Galter. — La sardana en les
«Varietés», per Josep M.ª Comte i Marquès. — La Capritxosa,
per Joan Llongueres. — La llum de l'Empordà, per
Llorenç Vives. — Nocturn, per R. Xifra Riera.
Ressentiment..., per Joan Llonch. — Per
l'abril cada gota val mil i pel maig
cada dia un raig, per Angel
Trèmols. — Programa
del II Festival
Pro-Monument
Pep Ventura.
Noticiari

FIGVERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR

PUIG-PARIS

ES
DIR-HO
TOT

ANTIGA CASA

Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.
PEL SEU BON GUST.

PELS SEUS IMMILLORABLES GÉNERES.
PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA CONSTITUCIÓ, 25 i 26

FIGUERES

*¿Encara teniu el vostre
rellotge espatllat?*

*No espereu demà per
a fer-lo adobar, i
porteu-lo de seguit
a la*

Rellotgeria VARELA

La casa VARELA serveix
bé i és econòmica

EMPORIVM

CAFÉ-BAR

D'EN NARCIS ROGET

.....

EMPLAÇAT EN EL MÉS BELL LLOC
DE LA RAMBLA DE FIGUERES

TELÉFON NÚM. 167

EN LA ESPLÉNDIDA TERRASSA
HI FRUIREU LES MILLORS HORES
DE PLACIDESA

BON CAFÉ—APERITIUS I LICORS
DE GRAN MARCA—REFRESCOS DE
TOTES CLASSES—«SANDWICHES»
OLIVES FARCIDES, ETC., ETC.

SERVEI ACURAT

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: «CASINO MENESTRAL»

Parlant amb En Joaquim Serra

Amb aquell seu franc i propici somriure que aureola constantment la seva faç, el jove compositor empordanès, que el Foment de la Sardana de Figueres va a festejar, ens acull amb els braços oberts.

Els qui el recordem encara abillat de blanc fent els exercicis de Gimnàstica Rítmica sota el professorat de la infadigable mestressa D.ª Angels Corominas, tia del mateix Serra, ens costa acostumar-nos a la realitat que és davant dels nostres ulls: Aquell marrec s'és convertit en un home de vuit pams d'alçària.

En Joaquim Serra, en Quimet com li diuen els seus, ha fet quedar bé, (una vegada més, com diria Josep Pla) a l'Empordà. D'aquesta terra, que ha sigut breçol ja de mants artistes gloriosos, n'ha copsat la seva saba i en la blavor del nostre cel s'és amarat d'optimisme esperançador. La serenor del nostre paisatge ponderat es reflecteix en tota l'obra de l'artista.

L'eximi professor de l'Orfeó Català diu del nostre compositor:

•Com tots els temperaments ben dotats, En Serra, en el començament de la seva carrera artística, no s'ha proposat singularitzar-se emprant procediments podríem dir-ne descordats, procediments d'aquells que de cop i volta semblen revelar un nou geni, i, sovint, no són més que la manifestació d'un desig desfrenat d'enfilar-se depressa; lluny d'això, el verb musical d'En Serra és, fins ara, el corrent, el clàssic; la seva intuïció li fa endevinar que no és pas cridant fort i dient coses estranyes com es formarà la seva personalitat, sinó maldant humilment per a traduir amb tota sinceritat la música que li bull per dintre. I, també, com tots els temperaments ben dotats, En Serra arriba a dir coses ben personals, ben pròpies, sense sortir-se de la normalitat d'expressió. •

En anar a visitar al nostre amic el trobem assentat al piano componguent.

—*Sempre treballant...*

—*Naturalment, cal aprofitar tots els instants.*

—*Una obra nova.*

—*Algunes... Són coses pel Cinema. El fet de treballar al Coliseum es pot dir que m'hi obliga i demés si voleu que us sigui sincer «pot ésser fill de la variació» em fa un ric d'il·lusió.*

—*Sereu tan amable de respondre a unes preguntes...*

—*Amb molt gust però no crec que puguin interessar a ningú.*

—*Esteu equivocat: tot ço que es refereix a qui triomfa interessa a les multituds...*

I si demés hi afegiu que a Figueres hi teniu bons amics.

—*Això si que és veritat.*

—*Doncs, som-hi. Voleu dir-me si l'afició a la música us ve de petit?*

—*Mireu, quan tenia dos anys ja cantava el Per tú ploro: la lletra no s'entenia, però la tonada, segons m'han dit ja sortia força afinada.*

—*Qui fou el vostre primer mestre?*

—*Les primeres lliçons les vaig rebre de la meva tia, que ja coneixeu i més tard del meu pare.*

—*Quins mestres més cordials. Mai podrem oblidar els esforços de la vostra tia, la senyora Angeleta, en l'organització d'aquells exercicis rítmics que tota la gent de gust i de cor de Figueres deu enyorar.*

—*Us fou fàcil aprendre solfeig?*

—*Diuen que si.*

—*Quin és l'instrument que preferiu?*

—*Pel sol fet d'haver sigut el meu company de tota la vida he de preferir el piano.*

—*Després dels primers estudis a quina acadèmia ingressàreu?*

—*A l'Escola Municipal de Musica de Barcelona.*

—*Quins foren els vostres professors.*

—*De solfeig els mestres Argelaga i Millet, de composició el mestre Morera i de piano el mestre Pellicer.*

—*Quins premis obtinguéreu a l'Escola?*

—*A l'Escola Municipal de Musica, no hi han altres premis que el sobresaliente a final de curs, que en la composició vaig tenir la sort d'assolir sempre.*

—*Premis en concursos?*

—*Varis. Ara recordo, la sardana «Vora el rierol» premiada a Calella l'any 1926, un Trio premiat en els premis Rabell.*

—*El mestre Pujol no va escriure quelcom sobre aquesta obra?*

—*Si, posà unes notes al programa a executar-se per primera vegada en l'Associació d'Amics de la Musica pel Trio de Barcelona integrat pels mestres Vives, Perelló i Marès. Aquí la teniu:*

Avui tenim el goig d'oferir als nostres consocis l'estrena d'una bella obra d'aquest jove compositor català, el «Trio en mi major» per a piano violí i violoncel, guanyador del premi en el V.º Concurs de la «Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera», convocat en 1926 i fallat en 1927.

En Serra, malgrat la seva juvenesa, ha donat en aquesta obra una magnífica prova del seu temperament musical i s'ha mostrat posseïdor d'una tècnica sòlida, posada al servei d'una concepció ben sana, ben normal del seu art.

— Quins altres premis heu obtingut?

— Em premiàren en quatre concursos consecutius dels Premis Sant Jordi organitzats pel Foment de la Sardana de Barcelona, la sardana per a dues cobles «A Montserrat», la suite per cobla «Impressions camperoles», la Glossa del Ball de les Gitanes del Penedès, i el bocet simfònic per a dues cobles, «La Fira».

— Quins autors preferiu?

— Es difícil contestar-vos concretament i no voldria ferir susceptibilitats.

— Quins projectes teniu per l'esdevenidor?

— No parlem si us plau de projectes, doncs un jove muda d'orientacions a cada pas; solament us en puc dir un: treballar.

— D'on sou fill.

— De Perelada.

— Quan temps restàreu a Figueres?

— Cinc anys.

— A Barcelona des de quan hi habiteu?

— Des de l'any 1915.

— On preferiu viure, a ésser vos possible?

— Per temperament soc ciutadà.

— Quines hores del dia són per vós les millors per a treballar?

— Per la composició el matí, em sento el cap més clar.

— Treballeu unes hores al dia, regularment?

— Tractant-se de regularitat... deixem-ho córrer.

— Treballeu quan us sentiu inspirat o us inspireu treballant?

— Soc dels que creuen que la inspiració ve treballant.

— Alguna anècdota, si us plau?

— Soc molt petit encara.

— En la vostra vida no hi ha cap persona que guiï les vostres passes encoratjant-vos constantment?

— Un dels que més m'ha estimulat a treballar ha estat el mestre Toldrà, del qui puc dir que li dec alguna de les obres que tinc escrites. Ademés... ja coneixeu aquella font d'energies que hi ha a casa.

— Certament que la vostra tia és una valor en la vida vostra, valor mai prou exaltada. Escolteu una darrera pregunta: — Us plau venir a Figueres a dirigir les vostres obres?

— Moltíssim, doncs pel fet d'haver-hi passat els primers anys de la meua vida i haver hi contret aquelles amistats d'infant que difícilment s'esborren amb el temps, casi me'n considero fill.

No volguérem abusar més de l'amabilitat del mestre Serra.

La circumstància de trobar-se absent el seu pare en Josep Serra, el conegut autor de tantes i tantes ramoses sardanes, ens impossibilità de departir amb ell uns instants.

En acomiadar-nos d'en Joaquim Serra, un a reveure! clar i empordanès, ens emplaçà per a el dia 6 de maig, en el qual tindrà lloc el gran festival que en honor seu prepara el Foment de la Sardana de Figueres.

J. PUIG PUJADES.

Els nostres compositors

Retrats

Juli Garreta

1875-1925. Juli Garreta és mort. Malaguanyat! Es la segona vegada, des de la mort d'En Pep, que la dansa més bonica del món, es vesteix de dol. I els cors es posen una glassa negra i transparent que deixa veure unes tirallongues vermelles, un vermell fort i intens de sang de bou. Fornit, musclat, esvelt, massís com un roure vell. Senyor d'ell mateix, que és com si diguéssim, senyor del seu gènit. Ingnu i manyac, retret i afable, home de bon temps, senzill, escrivia música bona, acceptava les alabances mig avergonyit, defugia homenatges, donava lliçons familiars i adovaba rellotges. Fill de Sant Feliu de Guíxols. Sant Feliu de Guíxols, és una ciutat empordanesa que no viu a l'Empordà. Se'n va volguer anar a viure a fora. Però, va heretar les gràcies desinvoltes i llibertes de l'Empordà. Se'n va endur un bocí de mar i un bocí de cel, dos parracs blaus, que de tanta blavor us fan pampellugues als ulls. Tots sabem que l'Empordà, és el fruit del maridatge del pastor i la sirena. Perdoneu la carrincloneria. Per això l'Empordà té gust de peix; més aviat anguileja; per això jo dic que s'assembla amb una anguila. L'anguila viu dintre de l'aigua, però li agrada llepar el roquissar de la terra; no s'allunya de la terra; s'hi acostava, hi bromeja i li diu coses gracioses. Fem aquesta afirmació. L'Empordà és una anguila. Per l'amor de Déu, no us en rieu pas. No, perquè em sabria greu. Jo ho he dit amb tots els meus quatre quartos. La semblança ha estat per fi de bé, i per venir a dir que per llei de herència San Feliu de Guíxols, és una ciutat gentilíssima entreveçada d'anguila. I l'Empordà li va fer, a més, una dot tota original i xalada; va lliurar-li la millor gerra de mel que el pastor havia portat de dalt de la muntanya. Dintre la gerra, hi havia el ric tresor espiritual de l'ànima de Juli Garreta.

Sense ésser un gomós ni un pedant, Juli Garreta, demostrava una senyorívola elegància «negligé». La roentor de la seva ànima us el

presenta xop de plenitud mística. Clenxinat i mudat, dintre les robes estantisses que s'engiponen els homes al matí quan se lleven, penseu al recordar la figura gegantina de Juli Garreta, que la mola física, la carn jacent i les despulles de la seva ossamenta sagrada, són una esclava de caragol, una tabella de pèsol, una pela de taronja, que amaguen al Garreta espiritual, al Garreta músic i màgic, amb una vida invisible i uns òrgans immaterials que no veuen ni es toquen, però, que us fan sentir, i us commouen i us arriben a fer rajar de les conques dels ulls unes gotes clares i salobrades de gratitud, de migranya, d'imatgeria oriental.

«Garreta és una esplèndida naturalesa de músic», escriu l'eminent Amadeu Vives. Ho diu En Vives i fa molt bé de dir-ho. Més encara; la sardana, que és la nostra expressió musical per excel·lència, ve al món, i per dir-se un nom, per dir-se alguna cosa de bo, es fa anomenar Juli Garreta. Així doncs, Juli Garreta, no és pas solament un senyor amb cara i ulls que es diu Juli Garreta; En Garreta, és la música de tot un poble, que per dissimular s'encarna en un home; és la viga grossa que aguanta el sostre de la casa pairal; és la cançó que s'ha tornat ocell i s'ha posat ales i plomes, i un ocell que roda i nia per totes les terres del món, i diu coses que es deixen entendre pels savis - ah; Igor Strawinsky, ara penso amb vósl -, i mira de molt enlaire als homes i a les terres com un aligot, i sempre parlant bé parlant d'amor, amb unes notes que no són gargots, i rodones, i esquitxos de tinta, i punts negres que s'empaiten i que mai s'atrapen, i cues enganxades que cauen com les cascades dels focs d'artifici, sinò que trobeu que aquestes notes ballen sobre el paper, es belluguen, fan revlincoles, xisclen i neden, i us volen dir quatre paraules tendres; dintre aquestes notes hi han tancat un home que a vegades plora, a vegades riu, una ànima de grandeses infinites, de naua arriscat, de lluitador imbatut..... Jo crec que a

podre parlar tan bon punt nat, Juli Garreta, hagués demanat paper ratllat amb pentàgrames per a omplir aquella buidor que no diu res, donar-hi vida i virtut i escalfor, i dir: «Déu vos guard! Jo per ciència natural, sóc músic.» Generalment però, la gent posa les ànsies a sota del coixí i no sabem conèixer ni comprendre aquests genis extraordinaris fins que en sobta la revelació i el pensament s'obre com una magnòlia.

Juli Garreta no va cercar mai l'adul·lació. El soroll dels patums no li diu res. Garreta, no serà mai comprès per la multitud primària, perquè la multitud primària unificada, convergent, - en les seleccions hi ha la diversitat - és, en les delicades qüestions d'esperit i d'intel·ligència, una individualitat vol·luble i boja que sota l'engrut de bona persona s'hi amaga una mentalitat d'ase. Si enfoquem les coses des d'aquest punt, comprendrem que la admiració del gran, admirable i admirat Pau Casals per la persona d'En Garreta, és perfectament lògica. Garreta escriu pels entesos, pels diletants, pels escollits. I encara m'atreveria a dir més. Incomprès hi tot, també hagués produït de la mateixa manera; hagués escrit per a esbargir-se ell mateix, per desig i necessitat de la seva vocació espiritual.

La modèstia també s'anomena Juli Garreta. Una anècdota breu. Les fires de Girona, pocs anys abans de morir. Concurs musical de sardanes. Juli Garreta hi va tirar amb certa ironia i En Grabulosa, de Sant Feliu de Guíxols, també. En Garreta mereix un premi extraordinari; i En Grabulosa, em sembla molt, - ja us dic, m'ho sembla, no us ho podria pas dir del cert - s'en va emportar un accèssit. La sardana premiada d'En Garreta: «Dalt les Gavarres». Per descomtat; una sardana magnífica. En Garreta, però, no hi compareix, no l'enlluerna pas gaire que li toquin l'esquena i li diguin: «Us felicito. Prometeu molt. Ireu molt enllà....» I bé. Com que En Grabulosa hi havia d'anar per a recollir el seu, s'en va amb En Grabulosa i li diu: - «Es Moreno, escolta, ja que hi vas, tant se val que'm portis el meu». La sardana a Girona va engrescar tant, que - oh paradoxa! - es va haver de repetir. ¿Repetir una sardana d'En Garreta, dieu? Algún dimoni s'hauria trencat el coll. En Grabulosa recull els premis i cap a Sant Feliu falta gent. A Girona ja no hi ha de fes res i si passa res de nou, demà ja ho sentirem a dir. Arribat a Sant Feliu, En Garreta l'embesteix i li diu:

«Hola! Com ha anat la festa?» - i un xic escèptic - : «Què! Ha agradat gaire?»

- «Si noi, molt, molt! Fixa't tú; es va haver de repetir».

I En Garreta sorprès, no sabent-se'n avenir, incrèdul i contrariat:

- «Si? Com ha anat això? Es cert?... Ja em veig fumut..... Si, si. Ja em veig fumut.....»

Les seves sardanes no agradaven al gros públic, no eren sardanes de ramat; i aquesta, els hi havia agradat? Doncs, - lògica escrupulosa de Juli Garreta - aquella sardana repetida havia de valer menys que les altres.

Les seves sardanes no les solia fer pagar mai. Sovint les regalava. Era un cor generós i no escrivia pas per viure amb l'esquena dreta i fer-se'n una barba d'or. No hi donava importància. I eren els monuments de la nostra dansa. Al morir Juli Garreta, ens trobem que les seves partitures - l'herència immortal - corren d'ací d'allà arreconades, escampades, perdudes. Es va constituir un patronat per recollir les obres disperses; en aquest patronat hi ha homes de vàlua com En Balcells, En Pena, En Pau Casals... Si deixéssim perdre l'obra d'En Garreta, demostraria que abans ja hauríem perdut el seny i que som una generació que anem molt grassos i que ens vendríem les herències espirituals només per a posar les barres a taula.

Heu's-ací dos temperaments: En Pep i En Garreta. Les notes d'En Pep són les beceroles de la dansa; el *fleury* i el *narro* de les nostres cançons; En Garreta és la ciència, l'excelsitud, la poesia, la majestat. La música d'En Garreta esgarrapa la perfecció, quasi bé hi arriba. Es una música d'homes sense baixesa, sense instints fèrbols i porcs, d'homes desencadenats, despullats de tota influència selvatge. Hauria d'ésser la música perfecta de la dansa perfecta. La dansa dels homes perfectes. La dansa de l'ideal.

Després d'En Garreta, En Garreta mateix. No volem pas superar-lo; voldríem que sortís un home per a imitar-lo. I que com ell, no fos un compositor massa fecund; a vegades la fecunditat artística vol dir - no sempre, però - embrutir paper, morques oliades, boll de la batuda, fang dels aiguamoixos..... Però... Però En Garreta ha escrit: «Pastoral»..... «Pedregada»..... «Juny»..... «Llicurella»..... «Illes Medes»..... i cada sardana era un nou esgraó que s'afegia com una pedra de terme a aquell camí que puja al cim, el camí de la plenitud històrica, i el cim - el cim dels cims - on s'hi troben estels i cada estel és una guspira de passió.

ERNEST ALBERT i GALTER.

La sardana en les «Varietés»

UNA d'aqueixes nits passades, sentint que em ballaven cinc o sis rals en la butxaca de l'ermilla, vaig ficar-me a un dels cinemes locals, amb la càndida intenció de matar-hi un parell d'hores distret i resguardat del ventet gebrat que circulava a fora. En aquell moment, feien una pel·lícula de les que a mi m'agraden tant: d'aquelles de cavalls i de trens, de boscos i rius i muntanyes i precipicis agradablement esgarrifosos, d'herois i bandits i de cops de punys i de triomf final i assegurat de la innocència perseguida. Ja sé que aquesta mena de pel·lícules, si haguéssim de valorar només que per l'argument, les trobariem trivials, fins i tot innocentones. Però jo, com tot espectador normal i de bona fe, no cerco en el cinema cap solució de problemes de quadratura del cercle. Hi cerco, senzillament, una fruïció purament visual, totalment deslligada d'especulacions intel·lectives o de preocupacions d'ordre ètic o estètic; i aquests films movimentats, tivants d'acció i forts d'exotisme, esquitxats amb les sals d'un humorisme sornaguer i ple de salut, fugats d'audàcia òptima i variats en aspectes panoràmics i en figures i rostres d'una energia primària tota plàstica i atractiva, aquests films, dic, em proporcionen abastament aquella cercada fruïció. Per a mi, el cinema és això i no res més. Perquè quan vol ésser altra cosa, quan el cinema es posa a fer el transcendental i el refinat i es posa a ambientar novel·leries ensucrades a base del manossejat

triangle amatori i de luxositats de guardarroba de modist internacional, visualment i àdhuc emocionalment perd tot interès. Hom pensa, llavors, que no valdria pas la pena d'haver-se generalment desertat el teatre – el teatre del tipus de comèdia corrent avui a Europa – per a tornar a trobar en el cinema, i sense la virtut expressiva de la locució literària, els mateixos embafaments dels assumptes pseude-aristocràtics amb els imprescindibles salons i cabarets, les ballarines sentimentals, els calaveres elegants i afemellats i les senyorasses amb *queridus*.

I bé, es va acabar aquella pel·lícula i en va començar un altra que, com ja és de consuetud en el desenrotllament de l'ordre programístic de les sales d'espectacles figuerenques, va quedar aturada i deixada de banda a la seva segona part, per a donar espai i temps – sobretot, temps! – a l'actuació d'això que, amb tot i ésser tan nul·lement variat, en diuen les *variétés*. Van sortir a l'escenari dos senyors que feien equilibris, que no varen pas tenir massa acceptació potser perquè ací, si no en l'ordre físic en el moral, d'equilibris tothom més o menys en sap fer; i, acabats els equilibris, es va encendre el reflector i es va presentar – *¡Juventud!* *¡Belleza!* *¡Alegria!* – la cupletista. Els homes varen obrir les cenefes oculars, algunes senyores varen deixar anar l'«Ai, que és mona!» de rigor i al galliner sonaren dos cops de nas com dos sorolls de garrigarrac; i, enllestida

aquesta mica de preparació ambiental, la cupletista va posar-se a exercir la seva bonica i delicada professió, és a dir: a cantar i ballar cuplets. (En realitat, la principal missió de la cupletista és ensenyar les seves formes personals al respectable públic; sinó que, per no estar-se tota l'estona de l'«ensenyança» com un estaquirot damunt les taules i per animar un xic més la cosa, la cupletista circula un xic, es remena i fa com aquell qui balla i canta cuplets.) De cuplets, la cupletista d'aquell vespre en va cantar i evolucionar tres o quatre, tots si fa no fa del mateix gènere frijol, castanyolesc i -ai, Senyor! -picaresc. I quan degué haver considerat que tanta picardia seguida ens podia fer mal als del públic i que tots ja ens sabíem de memòria la línia de les seves cuixes, aleshores ella que sí, que ens surt vestida de pageseta convencional i ens engega una sardana. Una sardana, us penseu? ¡Un rave!... Vaig agafar l'abrigall i m'en vaig anar a dormir.

Hi ha coses que no poden ésser, i una d'aqueixes coses és el volguer fer lligar la sardana amb l'art - diguem-ne art - del cuplet. Es com si volguéssim ficar una viola de bosc en mig d'una tofa de floretes de paper pintat. El cuplet és una cosa essencialment individualista; la sardana és una manifestació profundament social. El primer va a l'espectador; la segona demana necessàriament un poble, el nostre poble. El cuplet és trivial i epidèrmic; la sardana és mes aviat greu i la mou un esperit. Per això dintre la caixa llampant d'un escenari la sardana hi queda sempre

asfixiada. El seu ambient és l'aire lliure i el groc del sol o la plata de la lluna caient sobre el camp obert, la plaça porxada o el carrer bullidor de la gentada aplegada en un mateix fervor i en idèntic optimisme. Treieu-li a la sardana la seva plàstica popular i li haureu tret alhora la seva volada artística. Treieu-li les rodes mòbils dels dansaires i els sons engallats i triomfals de la cobla i les remors vivaces de les munions reunides; treieu-li tot això que li és natural, i xitxurrinant-la amb maquillatges de cambril, pujeu-la al cadafalc de les *varietés* i feu-li fer funcions d'histrió en bufonada pintoresca: com que per adaptar-la-hi haureu tingut de llevar-li l'ànima que l'aguanta, aqueixa sardana no tindrà animació, sonarà a buit com un cascall, serà morta. La cupletista que, en l'escenari de les *varietés*, canta i balla una sardana, fa l'efecte que canta una absoluta i que balla amb un cadàver. I aquest efecte, amics, farà plorar o farà riure: allò que no pot fer bonament, és plaure.

Totes les coses d'aquest món volen el seu element i la seva adequació: quan se les desplaça i descaracteritza, s'encarcaren i es trenquen. Per això, doncs, és que seria molt d'agrair que les senyores *varietés* es decidissin a voler fer-nos a tots l'immens favor de deixar estar en pau i tranquil·litat la sardana, a la qual li basten els elements del seu art característic i del seu ambient natural per a ésser indefectiblement vividora, alegre i magnífica.

JOSEP M.ª COMTE I MARQUÉS.

La Capritxosa

(Música d'En Pep Ventura)

—Oh donzella xamosa i crudel
que atormentes mon cor— amb tos ulls plens d'anhel!

Posa el teu delit
damunt de mon front en neguit
i asserena el cel.—

—Guaita els meus llavis dolços i ardents
i al meu entorn guaita els prats resplendents.

Ampla és la vida i el sol és roig.
Jo vull lliurement fer goig.—

—Oh donzella xamosa i crudel
del meu cor treu el fel!
Si volguéssis estimar-me
jo't daria un gran tresor
i unes naus amb veles blanques
i un castell d'argent i d'or.—

Jo haig de viure ben enjogassada:
jo haig de moure'm plena de cançons.
Jo haig de córrer tota esbojarrada
cercant sempre noves il·lusions.

Perquè l'amor porta tristesa
perquè l'amor va ple d'afanys—
—Tu ets prou lliure en boniquesa
per fugí d'aquests paranys.—
—A l'ocell qui vola enlaire
no li dauris el reixat,

perquè per hermosa—que li facis—la gabieta
ell un dia o altre—tornarà a la llibertat.

Per poguê seguî el meu cor—tu qui m'estimes,
has d'aprendre de volar.—
—Volem amiga.—
—Sempre més,
sempre més, enllà!

JOAN LLONGUERES.

La llum de l'Empordà

Al fort empordanès, l'amic
En Josep Puig Pujades.

Oh, la llum dolça! Oh, la llum clara
que en esmortuir-se plateja el mar
amb suau murmurí;
i ens il·lumina, com llàntia immensa,
del nostre temple, l'altar de pedra:
nostre occident!

La llum cromada! L'esplet de vida,
que a l'istiu daura, del nostre blat,
l'espiga santa.
Sagneja el raïm, mentre el negreja,
- el plor del sòl ens vermelleja, -
ben ensucrat.

Curt el pellatge dels nostres homes.
De cera bruna a les donzelles
torna la cara,
i els ulls ben negres, grossos i humits.
D'un fi retaule semblen les verges
d'un sant neguit.

Oh, mar llatina! Mar tota blava,
que ens dones l'aigua per a plorar,
quan el dolor
estreny el cor; ens atenalla
i als ulls envia suc d'amargura;
suc de dolçor...!

Ah, el bes calent d'un bell migdia!
Quin doll de vida! Rica florida
és l'Empordà.
Tot hi somriu! Tot riu i canta!
Bell fruit d'amor d'una sirena
i un remadà.

LLORENÇ VIVES.

Ciutat, 25 de Març de 1929.

NOCTURN

QUAN reposa el món embolcallat en la mortalla de la fosca, i la llum lleu i fosforescent de la nit projecta en la terra les ombres allargassades de les coses invisibles, i les remors callen sota la plúmbea pesantor del més absolut abaltiment, i l'espai és un abisme de buidors, i els vents no gosen torbar el repòs de les coses... en un tal meravellós escenari, jo he copsat el ritme llunyà de la sardana.

Des dels més recòndits llocs de la Ciutat, on els segles han forjat un conjunt d'enigmes, jo he deturat el meu caminar i m'he entregat al ritme deliciós arribat de la llunyania.

I he endevinat una multitud invisible, moguda, unànime, al conjur d'una cançó, i he projectat en mi, infinites corones florides de joventut i d'amor que s'han fet i desfet com perpetuant el tribut col·lectiu a la vida, en un rictus tradicional de joia i pagania... I he deturat el respir per no perdre la nota més lleu... I he fet insensibles els ulls a les ombres nocturnes... I he imposat als sentits la pau absoluta per a que la meva ànima percebés fins la darrera modulació de les cançons i del ritme racial nat i florit a impuls de la sava de les nostres valls, de les nostres muntanyes i de la mar nostra.

Heu's-ací la meravellosa impressió que ha copsat la meva ànima entregada a la devoció de la sardana resseguida en la integritat del seu ritme ara joiós i ardit, adés melangiós i enyorívol.

Viure en un ambient on impera, sobirana, la tenora; on la joia estrident del clarinet imposa la seva tonada; on les re-filades enjogassades del flabiol es destaquen de la dolça melodia del conjunt... i tot en el cor de la nit plena d'enigmes i de suggestions, quan no rebeu el menor impuls torbador de l'exterior i sou tot dintre vós... és, certament, amics, viure uns moments impressionants.

Jo els he viscut, aquests moments; i he cuidat de reproduir en mí, les vives suggestions que en ells he copsat. No he fruit de joia més pura, en les llargues nits estivals, que la de seguir devotament el cant dolcíssim de la nostra sardana. I m'he sentit ara i adès fortament impressionat i cada vegada he fruit de noves suggestives sensacions.

Escolteu-la, amics, en el cor de la nit, la nostra dansa, quan no us pot colpir altra remor que les lentes batallades que s'escampen des d'un campanar, alterós hostatge del bronze que mesura el temps sense límit, les ressonàncies del qual es perden lentament enllà de l'espai, per a deixar escoltar més diàfanes que mai, les melodies perpètuas de la dansa immortal.

R. XIFRA RIERA.

Ressentiment...

PER tercera vegada, la cobla que assajava a la rebotiga de can Ciset s'havia hagut d'aturar. Decididament, aquell passatge per a duo de «tenores», no se'l podrien pas empassar mai: a cada represa els dos protagonistes s'hi fumien de clatells i no lograven més que fer-ne un batibull cacofònic, una mena de baralla de gats enfurismats.

Calia veure'ls el tenor primer y el tenor segon. En Jep i en Josep. Sèrios com dos bisbes agafaven l'arrencada dels curts bufant com esperitats. Tot anava bé fins cap a la meitat dels llargs. Com una seda. Però en arribar a l'escull, al passatge obligat per a dos tenors, adéu tartana. N'hi havia per donar i per vendre.

I cada cop, a l'aturar-se els altres espanzats: en Jep i en Josep es quedaven mirant-se mútuament, amb un aire de despreci com volent dir: «Que has fet? Que no t'hi veus?»

La comèdia durà cinc o sis vegades fins que a l'últim: després del mateix daltabaix repetit, i com sia que en Jep es mirava en Josep amb ira als ulls, donant-li la culpa del nou fracàs, aquest li digué: «Que mires, que mires, si ara jo no he tocat?»

L'havia deixat bufar tot sol, i comprometre's.....

D'aquesta feta en nasqué una rivalitat i una renyina eterna, i mai més es miraren la cara. El curiós del cas és que eren cunyats i tota la vida havien navegat junts. Continuàren aiximateix per la força de la costum i de les coses, i aleshores ço que per ells esdevingué tragèdia muda, fou per tots els demés d'un còmic suau.

A la plaça, per les festes, entre sardana i sardana, a dalt del prestatge en Jep que era un xerraire en dèia de seques i de verdes als companys del seu costat... «Una vegada a Verges.....» «Un altre cop, a Navata.....» i els hi descapdellava la facècia. Quan havia acabat, en Josep, fent-se una sordina amb la mà, dèia als de vorà seu: «Es un burro... no us el cregueu pas, és un poca-solta...»

Pels hostals dormien junts al mateix llit i es giraven l'esquena. A taula, si l'un ho trobava fat l'altre ho trobava salat. Així visqueren sempre més, sense fer les paus, us ho puc assegurar, puix si bé no els vaig conèixer quan tocaven el tenor,

els he aconseguit en els darrers anys de la llur vida, quan ja s'havien retirat, i us puc jurar que el dia que es morí en Jep, en Josep no anà pas el seu enterrament.

Sé aquests fets per un vell que els conegué tots dos abastament i era de la llur quinta. Me'n digué pla bé d'anècdotes de la tal renyina que esdevingué cèlebre en el petit món de les cobles d'aquell temps. Però un fet sobretot se'm gravà a la memòria.

A l'època de què us parlo, els trens i les tartanes escassejaven i moltes vegades els pobres músics havien d'anar a peu als pobles on feien lloga. Això fa que en Jep i en Josep, essent tenors i essent cunyats, marxaven junts i feien el camí de companyia. Quan hagueren renyit seguiren igual, caminant l'un al costat de l'altre però naturalment com si mai s'haguessin conegut. S'esperaven a la *colecta* i allà es posaven les espadenyes, es penjaven les sabates darrera el sarró, que duïen a l'esquena, i per munt enllà, s'empassaven quilòmetres i més quilòmetres sense dir ai.

Un dia tot fent camí, a en Josep se li deslligaren les sabates i li caigueren a la carretera. Ni se'n adonà. L'altre que s'havia quedat endarrera per encendre una burilla, veié el cas. Un primer reflexe el féu anar depressa al costat del seu cunyat per avisar-lo. Més al esser-hi es repensà.

Mai! a cap preu li parlaria.
Però d'una altra banda, malaguanyat bé de Déu de calçat que es perdria. Era el de les festes.....

De sobte es decidí, i aturant-se, cridà com aquell que cridà un matxo.

— «Ooooh!»
En Josep es girà tot parat.
I en Jep, senyalant-li amb el dit les sabates que jèien al mig de la pols, afegí imperatiu:

— «Arri».

En havent-les collit, es tornaren a posar en marxa com si no hagués passat res, com dos estrangers o dos enemics, per les vores de la carretera solitària i blanca, tota dreta en mig dels olivets on hi cantaven les cigalès...

JOAN LEONCH.
París, Abril 1929.

Per l'abril cada gota val mil i pel maig cada dia un raig

Així diu l'adagi i és ben cert, sobretot però, enguany que l'eixut ha arribat a comprometre les collites de tota mena, car els cereals pujaven migradíssims, els ceps, les fulles dels quals havien d'ésser força esponeroses, eren no solament migrades, sino àdhuc anèmiques, demostrant palesament que l'eixut corsecava la planta; les oliveres qui borronaven riallerament, havien començat de fer migranya, puix la persistència de l'eixut feia témer, cas de durar algun temps més, la pèrdua d'aquest borró i per tant de l'oliva i de l'oli daurat.

Arbres i plantes d'oliveres, vinyes, hortes i jardins, estaven a punt de colltòrcer, quan tot d'una, la tarda del dijous dia 11, el llevant qui feia molt de temps que lluitava aferrissadament amb la tramontana, duent a la nostra terra sengles núvols d'aigua per tal de desfer-los damunt dels assedegats sembrats i sadollar-los de bo de bo, i que aquella, amb la seva empenta titànica els arronçava irada damunt la mar, pogué atemoritzar-la amb les seves tronades i així li feu pas, i ell obrí aleshores l'arruixadora i la terra somrigué sota l'aigua desitjada i els blats i l'ordi i la civada i totes les plantes aixecaven llurs caps per a remerciar la pluja benefactora.

L'heu vist la muntanya i el bosc i el camp i l'hort i el jardí durant un perllongat eixut? Si és així, no us han corprès tristament aquells matolls cendrosos, aquelles herbes mústigues que apar que ni gosen aixecar-se de terra, aquelles fulles dels arbres les quals han perdut la seva color, aquells blats ajupits i migrats, aquelles verdures l'aspecte de les quals diu pla bé que han estat pujades per força, aquelles plantes de jardí que sembla que no han de poder arribar a donar la flor que voldria sortir de la poncella? I encara, no heu sentit com una dolor interior en veure una font de migrat rajolí el qual ni tan sols pot alimentar la molsa primerenca, la color de la qual ha deixat d'ésser verd radiant i s'és tornat d'un verd groguenc i anèmic?

En canvi, heu vist la muntanya i el bosc i els camps i l'hort i el jardí després d'una tarda o d'un matí de pluja fina i seguida? No us ha alegrat el cor aquella verdor fresca, somrient i cantària, aquella verdor neta, pura i transparent, la qual apar que convida a fruit del món i de la vida i que

canta un himne a la joventut amb tota sa puixança?

I encara, no heu sentit com un goig insospitat al pregon del nostre cor en veure aquella font qui canta a tot pler una glossa benefactora, la qual li ha donat el líquid abundós per a sadollar la molsa humil qui s'engreixa per moments abillant-se amb el vellut verd de vida i de joia?

L'eixut és l'hivern fred, crú, fastigós i ensopit, el qual no dóna un instant de satisfacció a la persona.

La pluja en canvi, és una primavera bellament abillada i enjoiada de perles i de robins i de diamants i la qual dóna la més íntima joia, la satisfacció més gran, el plaer més voluptuós i a més a més dóna la vida, car sense la pluja, la qual és nodriment de la mare terra, s'apagaria amb molta rapidesa la vida humana.

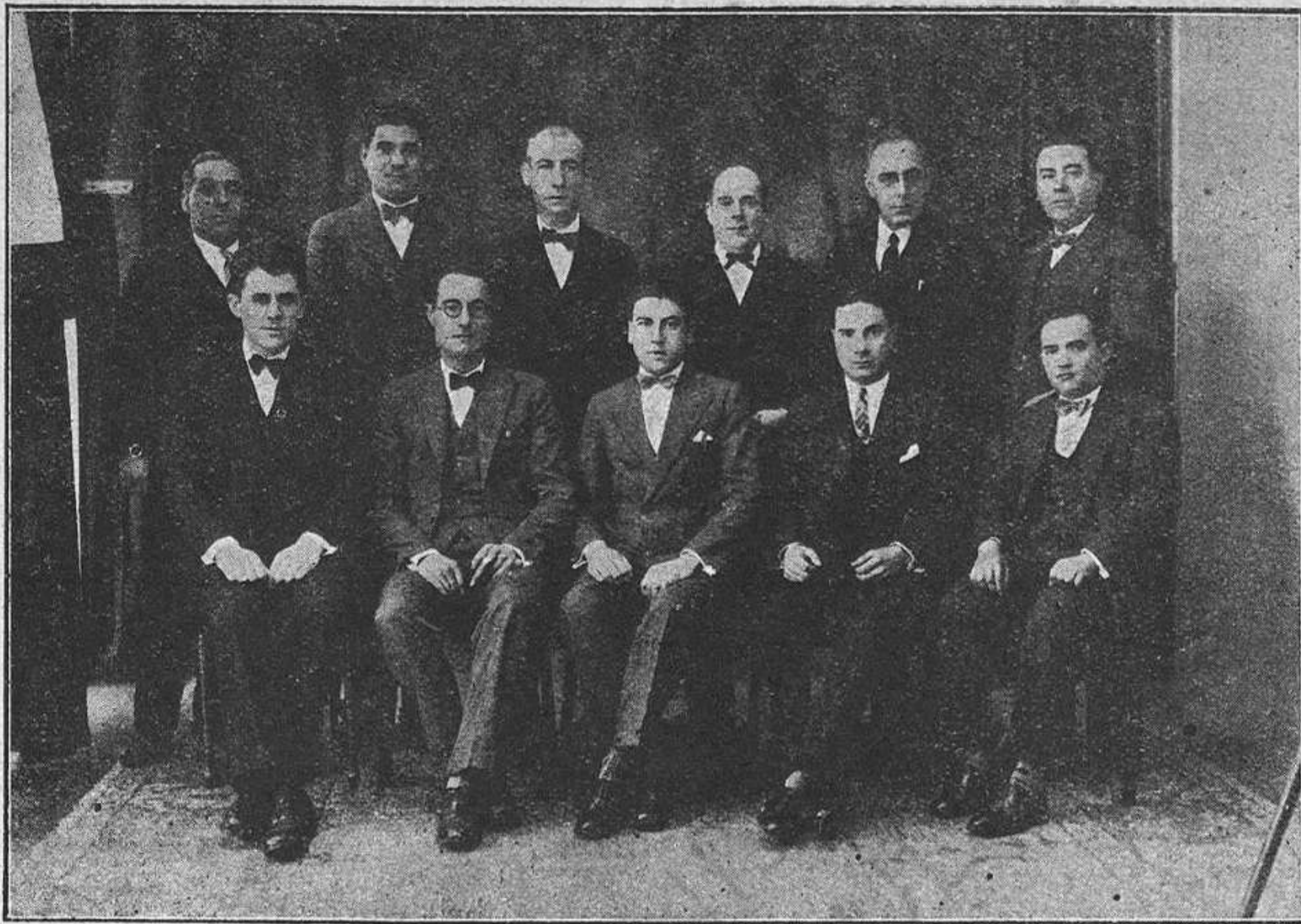
A l'abril cada gota val mil perquè si a l'hivern la pluja adoba la terra, no fent però, pujar-la sava, a l'abril una gota qui es filtra a les rels d'aquella planta, la desperta del son hiverner i fa que broti amb tota rapidesa.

Adhuc amb l'eixut i la pluja diu quelcom la Sardana.

A l'eixut, és a dir durant el temps aquest, són poques les audicions sardanístiques i fins el jovent apar que no hi té aquella afició d'altres vegades, mentre que quan la benefactora pluja ha reverdit els camps, apar també que estava la boquilla de la tenora per tal de que surtin més fines i harmonioses les notes de la nostra dansa i el jovent, qui sent la frescor en els seus cors, sembla que té més delit i desitja que aquelles audicions sovintegin.

Ara ha plogut, sinó el que hom esperava per tal de que la mare terra sentís amb intensitat en el seu sí el líquid vivificador, almenys ha estat com una injecció del sèrum vital per a que pugui esperar una ploguda més plena i abundosa, i així també la nostra dansa, netament catalana i podem dir més empordanesa, ha rebut una injecció de vida, com s'ha vist al Parc-Bosc d'aquesta ciutat el dia 14 d'abril, que fou curiosament rodada per sengles estols de sardanistes i contemplada per una gran gentada, i es veurà més, encara, els dies de les properes festes i fires de la Santa Creu que ens en donaran cada dia un raig, com diu l'adagi amb la pluja del mes de maig.

ANGEL TRÉMOLS.

COBLA «BARCELONA»

Aquesta molt renomnada cobla es farà sentir per primera vegada a Figueres. Segurs estem, que a la meritíssima interpretació de les composicions nostrades hom correspondrà amb merescuda admiració.

DILLUNS DIA 6 DE MAIG
Matí, a les 11

A LA RAMBLA

PROGRAMA

Flaires de muntanya.	SOLER C.	<i>Antiga Pep</i>
Llicurella	GARRETA.	<i>Barcelona</i>
Les culleretes de Sant Miquel.	JUNCA	<i>Antiga Pep</i>
Espectació.	COLL	<i>Barcelona</i>
L'Ametller.	BOTEI	<i>Antiga Pep</i>
* La noia alegre que no sap plorar.	SERRA (JOAQUIM)	<i>Barcelona</i>
Totes volen hereu	PEP VENTURA.	<i>Antiga Pep</i>
Etzevares i baladres	TOLDRA	<i>Barcelona</i>
La Font d'Ignasi Iglésies	SANS E.	<i>Antiga Pep</i>
Perelada	SERRA (JOSEP)	<i>Barcelona</i>

COBLES «BARCELONA» i «ANTIGA PEP»

NOTA: La sardana marcada amb * és dedicada al nostre FOMENT.

DILLUNS, DIA 6 DE MAIG

Tarda, a les 3

AL PARC - BOSC

PROGRAMA

Ric i ploro	PEP VENTURA.	Montgrins
Camperola	TOLDRÁ	La Selvatana
Somriures	GRATACÒS	Antiga Pep
La cançó de la pastora	VICENS	La Principal C. de la S.
La festa major	MORERA	Montgrins
Idil·li pastoril	CATALÁ	La Selvatana
De la Gresca.	PAU GRALLA	Barcelona
La colla d'En Bosch	LLONCH	Antiga Pep
El pardal	PEP VENTURA	La Principal C. de la S.
Joiosa	VALLESPÍ	Montgrins
Rosa.	MERCADER	La Selvatana
Impressions camperoles	SERRA (JOAQUIM)	Barcelona
<i>(suite per a cobla)</i>		
Aubada		
Mainada jugant		
Sota els pins		
La Vall dels Ecos		
Festa		
La fira	SERRA (JOAQUIM)	} Barcelona i Antiga Pep
<i>(bocet simfònic)</i>		
Plany	SOLER (NORMAND)	La Principal C. de la S.
La festa del poble	BARÓ	Montgrins
Humoresca	PUJOL	La Selvatana
Gentil barcelonina	SANS (E.)	Antiga Pep
La sardana de casa	TARRIDES.	La Principal C. de la S.
Toc d'oració.	PEP VENTURA.	(Per les 5 cobles)

NOTICIARI

EN el IV *Concurs Premis Sant Jordi* que enguany com els tres anteriors ha celebrat el F. de la S. de Barcelona fóren premiats els compositors: Antoni Planàs per la seva sardana «Sant Jordi» i Joaquim Serra per el seu bocet simfònic per a dues cobles «La Fira».

Felicitem de tot cor als digníssims i celebrats compositors.

PER a la celebració del seu VIII.è Aniversari el F. de la S. de Barcelona ha organitzat un bell seguit d'actes molt dignes d'esment i que mereixen totes les nostres simpaties.

A més de les ballades de consuetud que celebren tots els diumenges, se'n donarà una, al seu estatge, la diada de Sant Jordi, a la nit.

Per dissabte, dia 13 del corrent, al Teatre Romea una vetllada teatral extraordinària, representant «El Procés de Mary Dugan» obra de la qual n'és traductor el seu ex-president En Domènec Juncadella, del qual servem molts bons records de la seva actuació en la presidència de l'entitat cabdal del sardanisme a Barcelona.

El dia 21, a la nit, a la Sala de festes de l'Orfeó Gracienc, celebrarà un concert - concert que celebra cada any per a festejar el seu aniversari i per a fer conèixer les obres que han estat premiades en el seu Concurs Premis Sant Jordi - amb la col·laboració de les renomades cobles «La Principal de Perelada» i «Barcelona» i de l'«Orfeó Atlàntida».

I per a la nit del dissabte dia 27, un concert íntim d'arpa per la jove artista senyoreta Rosa Balcells, que tindrà lloc a la Sala de l'Ateneu Empordanès (Estatge del Foment.)

La bona organització acompanyada dels valuosos elements que hi intervenen fan preveure unes festes d'aniversari ben esplendoroses.

A tots aquests actes hem estat amablement convidats pel C. D. del benèmerit «Foment de la Sardana de Barcelona», per ço que molt els remerciem bo i desitjant-los un èxit superior a llurs esforços.

A la poesia «L'estatge de Cultura» del nostre volgut company senyor Trèmols, inserida el número passat, el segon vers de la segona estrofa el caixista el feu coix, car així com diu «guaiteu sa escorça que es va esquerdant» ha de dir *com es va esquerdant*. Així queda guarida la coixera.

DEL notable compositor granollerí En J. Bataller Llonch hem rebut les partícels de les seves sardanes: «Els gegants de Reus» i «El petit vailet», que amb molt goig hem afegit al nostre arxiu.

Restem agraidíssims de l'esmentat compositor per la seva deferència.

N'Enric Sans, el distingit compositor i amic nostre, ens ha cedit molt amablement per al nostre arxiu, les partitures de les seves següents sardanes:

Apassionada
Catalunya
En plena Cerdanya
La font d'Ignasi Iglésies
Les noces de la cosineta
Gentil barcelonina

Aquesta última estrenada el dia 14 de aquest mes al Parc la creiem digna de tot elogi.

També figurarà en el programa del «II Festival Pro-Monument Pep Ventura» de aquest any.

Ens plau testimoniar a l'amic Sans, el nostre més cordial agraiment.

AL nostre benivolgut amic En Tomàs Puntí, vocal del C. D., adrecem el sentiment del nostre viu condol per la mort de la seva mare (q. e. p. r.)

RECENTMENT ha estat a la nostra ciutat l'eminent escriptor, En Pere Coromines, per a recollir - segons sembla - algunes importants dades més, sobre el seu proper i molt esperat llibre: «La Vida d'En Pep de la Tenora».

Aquest portantveu ha passat per la prèvia censura

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

GORRES LES DE MÉS NOVETAT
LES MILLORS
LES MÉS ECONÓMIQUES

AL PREU MAXIM DE
5 PESSETES

VARIETAT - ELEGANCIA - CALITAT
i ECONOMIA en

CAMISES-CORBATES
i CAPELLS

DE TOTS PREUS I QUALITATS

PARAROLS

MONTURIOL, 9 FIGUERES

LLIBRERIA CANET

DIARIS
REVISTES
LLIBRES

AIMANTS DE LA
NOSTRA DANSA:

COMPREU

L'ALMANAC DE LA
SARDANA ANY 1929

PANTEONS **LÁPIDES**

Marbristeria Artística

D'EN

JOAN PINEDA

RUTLLA, 11

FIGUERES

LO MÉS SELECTE EN

Novetats per a Senyora

HO EXHIBEIXEN
CONSTANTMENT ELS

Nous Magatzems Massot

CASA PREDILECTA DE LES
SENYORES DE BON GUST

MONTURIOL, 16 : CAAMAÑO, 15

PREU FIXE

Figuerencs!

Empordanesos!

Els que encara no us vestiu a la
SASTRERIA EXCLUSIVA PER A LA MIDA de

MARIAN FONTDECABA

no deixeu passar una altra temporada i aneu-hi tot
seguit a que us prenguin la mida amb la
seguretat que en quedareu clients.

CARRER JOAN MARAGALL, 3 i 5, PRIMER PIS
FIGUERES

MOBLES VILANOVA

ESTIL
MODERN
EPOCA

- FIGUERES -

MV

CONSTRUCCIO ESPECIAL
DELS
TALLERS DE LA CASA